

KRONIKA NAUKOWA

Jan Zygmunt Trusewicz

KONFERENCJA NAUKOWA – TRZECIE SPOTKANIE
MEDYKÓW Z HISTORIĄ „UDZIAŁ LEKARZY
W WALCE O NIEPODLEGŁĄ”
(OLSZTYN 9–10 LISTOPADA 2018 ROKU)

INSTYTUT PÓŁNOCNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

W dniach 9–10 listopada 2018 roku odbyła się w Olsztynie konferencja naukowa „*Udział lekarzy w walce o Niepodległą*”. Konferencja została zorganizowana w ramach Trzeciego Spotkania Medyków z Historią i znakomicie wpisła się w uczczenie 100. rocznicy odzyskania niepodległości.

Organizatorem konferencji był Ośrodek Historii Warmińsko-Mazurskiej Medycyny Izby Lekarskiej w Olsztynie, we współpracy z Muzeum Warmii i Mazur oraz Instytutem Pamięci Narodowej Delegatura w Olsztynie. Konferencja poświęcona była lekarzom i ich roli w odzyskaniu przez Polskę niezależności i suwerenności po 123 latach zaborów.

Inauguracja konferencji odbyła się w salach olsztyńskiego zamku, jej otwarcia dokonali dr Anna Lella – Prezes Okręgowej Rady Lekarskiej Warmińsko-Mazurskiej Izby Lekarskiej i dr n. med. Jan Zygmunt Trusewicz – Przewodniczący Ośrodka Historii Warmińsko-Mazurskiej Medycyny.

Konferencję zainaugurował wykład pt. *Naczelnny Wódz, pierwszy żołnierz Rzeczypospolitej okiem historyka i lekarza*. Prezentacja miała nietypową formę, historyk – prof. dr hab. Dyrektor Archiwum Państwowego w Olsztynie Norbert Kasperek i lekarz – dr n. med. Jan Zygmunt Trusewicz dyskutowali przedstawiając szerzej nieznanne fakty historyczno-medyczne z biografii Marszałka. Zaprezen-

wane zdarzenia i „ciekawostki” świadczą o tym, że medycy i medycyna były ważne w życiu Józefa Piłsudskiego.

Istotnym momentem pierwszego dnia konferencji była wystawa przygotowana przez Muzeum Warmii i Mazur pt. *Dr Jan Janowicz – żołnierz walczący o Niepodległą, pionier służby zdrowia w polskim Olsztynie i regionie Warmińsko-Mazurskim*. Dr Małgorzata Gałęziowska kustosz dyplomowany, Kierownik Działu Historii i Etnografii Muzeum Warmii i Mazur w ciekawy sposób przedstawiła zgromadzone eksponaty. Warto wspomnieć, że dr Jan Janowicz studiował w Dorpacie. W 1917 roku został powołany do służby w Armii Carskiej, ale już tego samego roku wstąpił do I Korpusu Polskiego. Jako lekarz pułkowy brał udział w wojnie polsko-ukraińskiej i polsko-bolszewickiej w różnych formacjach wojska polskiego. W czasie walk wyróżnił się męstwem i odwagą, za co dwukrotnie odznaczony został Krzyżem Walecznych. Po zakończeniu służby wojskowej rozpoczął służbę chirurgiczną. Był jednym z najlepszych chirurgów przedwojennego Wilna a po 1945 roku tworzył polską medycynę na Warmii i Mazurach. Dr. Jana Janowicza często określa się „ojcem olsztyńskiej chirurgii”.

Wyjątkowym zakończeniem inauguracji był koncert Chóru Warmińsko-Mazurskiej Izby Lekarskiej „Medici pro Musica” i wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych. Koledzy lekarze i zaproszeni goście korzystając ze specjalnie przygotowanych na ten uroczysty dzień śpiewników, zaśpiewali najbardziej znane pieśni. Zamek w Olsztynie tego wieczoru rozbrzmiewał niepodległościowymi melodiami.

Drugiego dnia w olsztyńskim Domu Lekarza rozpoczęły się sesje naukowe. W I Sesji Dziekan Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prof. dr hab. Andrzej Szmyt przedstawił tło historyczne, sytuację geopolityczną w ówczesnej Europie w referacie pt. *Kluczowe decyzje geopolityczne, które zaważyły na losach Polski*. Następnie profesor Andrzej Pucher z Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu zaprezentował wykład: *Generał, lekarz prof. Wierzejewski – ojciec polskiej ortopedii*, oddający w pełni zasługi profesora jako żołnierza i jako lekarza. Dr n. med. Jan Rauch, stomatolog, członek Komitetu ds. Działań Charytatywnych i Historii Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego; w swej prezentacji przedstawił *Udział lekarzy dentystów oraz całego środowiska dentystycznego w podtrzymywaniu polskości w czasie zaborów oraz w odzyskaniu niepodległości w roku 1918*.

II Sesję Naukową rozpoczęło wystąpienie historyka profesora UWM Dariusza Radziwiłłowicza, który w interesującym wykładzie przedstawił początki walk o niepodległość: *Pierwsza kadrowa – początek walki Polaków o wolną ojczyznę*. Po czym dr Sławomir Maksymowicz z Archiwum Państwowego w Olsztynie wygłosił referat: *Lekarze w armii Hallera i legionach J. Piłsudskiego*, natomiast dr n. med.

Leonard Januszko reprezentujący Ośrodek Historii Warmińsko Mazurskiej Medycyny nakreślił sylwetkę światowej sławy chirurga i żołnierza: *Profesor Rydygier – wybitny chirurg, obrońca Lwowa*.

III Sesję rozpoczął historyk, profesor UWM Roman Jurkowski wykładem: *Odradzanie się państwa polskiego*. W ciekawy sposób przedstawił trudności powstawania państwowości i determinację Polaków w tworzenia państwa demokratycznego. Równie interesujący był wykład dr n. med. Magdaleny Grassmann – Kierownik Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku: *Polski Biały Krzyż i jego rola w odzyskaniu niepodległości Polski*. Pani doktor przedstawiła nieznane fakty powstania organizacji pomagającej rannym żołnierzom i organizującej pomoc sanitarną w odradzającej się Polsce a założonej przez Helenę Paderewską – żonę pianisty, kompozytora i premiera Ignacego Paderewskiego. Sesje naukowe zakończył wykład dr n. med. Roberta Budkiewicza, członka Ośrodka Historii Warmińsko-Mazurskiej Medycyny: *Bolesław Wieniawa-Długoszowski – lekarz, żołnierz, dyplomata*. Niezwykle ciekawa opowieść o człowieku, który z „bożyszczą tłumów” stał się żołnierzem walczącym o wolną Polskę i był oddanym Piłsudskiemu aż do końca jego dni.

Po wygłoszeniu referatów odbyła się bardzo interesująca i żywa dyskusja dotycząca tematów poruszanych przez wykładowców w swoich wystąpieniach.

W czasie Konferencji w Izbie Lekarskiej prezentowana była także wystawa poświęcona znanym lekarzom walczącym o niepodległość a w okresie międzywojennym piastującym wysokie i odpowiedzialne stanowiska w II Rzeczypospolitej. Przedstawiono dr. Felicjana Sławoj-Składkowskiego, dr. Bolesława Wieniawę-Długoszewskiego, dr. Marcina Woyczyńskiego, dr. Stanisława Roupertta i dr. Jana Janowicza. Wystawę przygotował Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Olsztynie.

Ważnym odnotowania jest istotne dla warmińsko-mazurskiego środowiska lekarzy i lekarzy dentyistów wydarzenie z drugiego dnia konferencji. Było nim odsłonięcie w Domu Lekarza tablicy pamiątkowej o treści: *W hołdzie lekarzom walczącym o niepodległość, pionierom polskiej medycyny na Warmii i Mazurach w 100-lecie odzyskania niepodległości. Lekarze Warmińsko-Mazurskiej Izby Lekarskiej. Olsztyn 11 listopada 1918 r.*, której inicjatorem był Przewodniczący Ośrodka Warmińsko-Mazurskiej Medycyny dr n. med. Jan Zygmunt Trusewicz. Trwały symbol szacunku i uznania dla lekarzy pionierów w 100 lecie odzyskania niepodległości.

W dwudniowych obradach, wzięło udział 11 wykładowców, reprezentujących liczne ośrodki naukowe z Poznania, Katowic, Białegostoku, Torunia, Warszawy, Łodzi, Bydgoszczy i Olsztyna. Zaproszeni goście, lekarze, historycy, studenci medycyny, studenci historii i pasjonaci historii (szczególnie historii medycyny)

i mieszkańcy Olsztyna mogli wysłuchać bardzo interesujących wystąpień. Uczestnicy konferencji gratulowali wspaniałego pomysłu uczczenia Jubileuszu Odzyskania Niepodległości, zaznaczyli, że była to jedyna konferencja historyczna w regionie zorganizowana z okazji tego wspaniałego Jubileuszu i jedyna w kraju ukazująca rolę lekarzy w walce o niepodległość Polski.

Godnie uczciliśmy Jubileusz 100-lecia odzyskania niepodległości.

dr n. med. Jan Zygmunt Trusewicz
Ośrodek Historii Warmińsko-Mazurskiej Medycyny
w Olsztynie

